

Sexuellt övergrepp, våldtäkt över 18 år

Vårdrutin för omhändertagande av kvinnlig patient/identifierar sig som kvinna över 18 år som söker för uppgivet akut sexuellt övergrepp eller våldtäkt. Vid önskemål om undersökning på jourtid kontaktas gynakuten. Inget remisstvång, men om remiss skrivs ska den ställas till Kvinnofridsmottagningen. Kropps- och gynundersökning sker på kvinnokliniken. Psykosocial uppföljning sker på Kvinnofridsmottagningen (KFM).

Omhändertagande, akut/subakut, inom 7 dagar

Hälsö- och sjukvårdens uppgift i omhändertagandet efter ett sexuellt övergrepp är i första hand att medicinskt utreda och behandla skador. Men när patienten är ett brottsoffer är det även nödvändigt att vara behjälplig i brottsutredningen.

Provtagningen efter ett sexuellt övergrepp innefattar medicinska prover för att upptäcka sexuellt överförbara infektioner och graviditet men också prover för att säkra spår, dokumentera drogpåverkan samt spårsäkringsprover. Undersökningar görs både för att upptäcka eventuella skador för behandling, samt för att med ord och bild dokumentera skadorna ur bevissynpunkt.

[Webbstöd för vården - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\) - Uppsala universitet \(uu.se\)](#)

Kvinnofridsmottagningen, ing 18, telefon 018 – 611 27 92

Vardagar, kl 8-16

Omhändertagande enligt [Sexuellt övergrepp - omhändertagande kvinna](#)

Jourtid

Gynmottagningen

- Omhändertagande och anamnes enligt NCK-guiden. [Temasidor: Omhändertagande efter sexuella övergrepp - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\) - Uppsala universitet \(uu.se\)](#)
- Helkropps- och gynekologisk undersökning samt blod- och urinprovstagning, gällande både smittspårning och spårsäkring, genomförs efter kvinnans samtycke.
- Fullständig spårsäkring genomförs om det sexuella övergreppet skett inom 7 dagar.

- Informera om att KFM ringer nästkommande vardag för uppföljning och fortsatt omhändertagande.
- Dokumentation sker i Kvinnofridsenhetens journal av undersökande läkare.
- Fotodokumentation och markering på kroppsmall. Använd ID-märkningsetiketter och skriv vilken kroppsdel som fotas. Avståndsmarkering/linjal används för att märka ut skadans storlek

Praktiskt handhavande av prover

Spårsäkringsprover:

- Allt provtagningsmaterial för spårsäkring läggs i spårsäkringssatsen.
- Blanketten "Kriminaltekniska spår och prover" signeras av ansvarig läkare.
- Trosor läggs i en ID-märkt påse från spårsäkringssatsen. Hälso- och sjukvården hanterar inte kläder för spårsäkring, det är polisens ansvar.

Medicinska prover:

- S-Etanol - Klinisk kemi och farmakologi
- Mikrobiologiska prover - Välj grupper/paket - "KFM".

Välj de prover som ska analyseras från paketet och skicka aktuella remisser till mikrobiologen.

- Beställande läkare: "Läkare Kvinnofridsenheten, RoS".
- Beställande enhet: "Kvinnofridsmottagningen".
- U-testremsa analyseras via lokala analyser.
- Proverna skickas akut

Läkemedelsbehandling

Läkemedelsbehandling:

- Alla kvinnor som utsatts för misstänkt sexuellt övergrepp erbjuds postexpositionsprofylax enligt länken [Profylax hepatit B och hiv efter sexuellt övergrepp - kvinna över 18 år, Region Uppsala.se \(pdf\)](#).
- Akut p-piller ges på läkarordination.
- Antibiotika ges på läkarordination.

Dokumentation och signering, vid administration av läkemedel såsom akut p-piller, hepatitvaccination och antibiotika, görs i NCK-guiden av ansvarig sjuksköterska. Hepatitvaccinationens Batchnr klistras in i NCK-guiden på given plats.

Information till patienten

Skriftlig och muntlig information ges till patienten om hepatit B vaccination och i de fall där det är aktuellt, hiv postexpositions-profylax. Information och remiss finns i plastfickan på undersökningsvagnen.

Informationsbroschyr "Till dig som blivit undersökt efter ett sexuellt övergrepp" lämnas till kvinnan med information om genomgången undersökning samt uppföljning.

Akut tid för samtal kan erbjudas kvinnan via Kvinnofridislinjen, 116016

Omhändertagande av spårsäkringssatsen

Spårsäkringssatsen läggs i låsbart kylskåpet på enheten.

- Personal från KFM hämtar spårsäkringssats och kamera, om bilder tagits i samband med undersökningen, på gynmottagningen nästkommande vardag.
- Om polisen hämtar spårsäkringssatsen i anslutning till undersökningen ska inte NCK-guiden följa med spårsäkringssatsen till polisen. NCK-guiden är en journalhandling och ska till KFM för att skannas in i kvinnans journal.

Referens

[NCK. Handbok. Nationellt handlingsprogram för hälso- och sjukvårdens omhändertagande av offer för sexuella övergrepp \(uu.se\)](#)

Dokumenthistorik

Författare Anna Häger, AC, Elisabeth Tønnesen, ÖL 2016 överflyttat från kvalitetshandboken

Datum:2018 Anna Häger AC

2021-04-15 Anna Häger AC Layouten samt borttagen och uppdaterad information med tydligare hänvisning till länkade dokument

2021-12-01 Uppdatering gällande infektionsprover. Länken uppdaterad, Anna Häger, AC

2024-06-24 Vilhelm Arvhult. Dokumentet har tillgänglighetsanpassats.

2024-10-01 Lindah Blom. Förtydligandet kring termen "kvinna" samt uppdatering av rutin från 10 till 7 dagar för spårsäkring.

2025-08-15 Lindah Blom. Uppdatering av remissinformation samt telefonnummer till Kvinnofridislinjen.